

చిరునవ్వు

ప్రిలో చినున్నాడు — గోపాలం, ఏమీ తోచక పడుకున్నాడు. పడుకుంటే నిద్రరాక, ఆలోచిస్తున్నాడు — అసలు కారణం, ఎదుటి పన్ను తీపు పెడుతోంది. దాకట దగ్గర కెడతే, ఊడబీకుతాజేమానని సంజేహించాడు. ఆ ఆభిమానమేనా మనసులో పెట్టుకోక పన్ను ప్రాణం తీసేస్తోంది. పెదవి మూస్తే వరాలన్నీ లాగేస్తున్నాయి. కళ్లుమాత్రం మూశాడు. నిద్రరావడంలేదు. మనస్సు పరిగెత్తుతోంది. “ఫీ! చిరంకి తన కిరంకూడా తిరుగుబాటు ప్రారంభించి వట్టుండే. అవును మరి, కనిపించినవాకే ఉద్యోగం లేకపోవడంతో తన్ని ఖాతరు చేయడంలేదు. తన కిరరానికి తనేం చేయగలిగాడు? ఓనూటా, బూటా? — వాటి సంగతి దేవుడెరుగు, పోనీ సరిగ్గా పోషణేనా చేయగలుగుతున్నాడా? ... మొన్న మటుకు మొన్న అమృత, — కన్నతల్లి ‘వదువుకున్న చవటకన్న, చేతనైన చాకలి మేల’ని పక్కంటి బామ్మగారి మీద కాబోలు వేడి, — వేడి — ధీ నిట్టూర్పు విడుస్తోంది. అంటే తనంత బరువె పోయాడన్నమాట! ఇందుకే కాబోలు, ‘ధనయాల విదంజగతో’ అన్నాడు — తలయేది, తండ్రయేది లాభ సాటి కాకపోతే చుట్టరికాలు బలాదుర్ ... ఎదురు కిటికీపక్క పెనకో కదిలివట్టు ముఖం మీద నీడ తెలియజేసింది. కళ్లు తెరవబడి వేయలేదు, పెదవి మూయ ధైర్యం లేనే లేకుకద!

“ఏమిటో అసలీ ప్రపంచం మీ జే అసవ్యం వేస్తోంది. ఎవరినీ కన్నెత్తిమాడ బుద్ధికావడంలేదు (దమ్ములేవు). అందరూ తన్ని వాజమ్యుకింద జమకట్టే చూపులు చూస్తున్నారు. అబ్బ! కసాలో ఇంత అంటే ముట్టని ప్రపంచం, తన తిప్పల్ని, లోపాల్ని వేలెత్తి వెక్కిరించే ప్రపంచం, — రేపు తన ఆకీసరై (ఏ ఆకీసరో ఇంకా నిర్ణయించుకో లేదు. నిర్ణయించుకో వాలన్నా కూడా కొంచెం కప్పమేగా మరి, చాలా Choice ఉండే.) పదవిలోకి రానీ — ‘ఓహో! వారాండి... మా పీఠేగడండీ, మాపీఠే కెప్పడు వస్తుంటారండీ (నిజానికి పన్నుబాధే గవక లేకపోతే — బోడిబిధి, పీకర్ దొకటే నేమిటి ఎన్ని వీధులు తిరగకు తను!) అంటూ

చేతులు నలుపుకుంటూ తయారయి, చుట్టరికాలు కలిపేస్తారు.

ఈ వేళ పొద్దునంటే పొద్దునే అన్నయ్యి సాంతన్నయ్యి (ఇంకానయం, సదిల్లి ల్లాక్కటే తక్కవ!) అన్నాడు ‘ఇదేం లాభంలేదురా, అబ్బాయి! నీకు. చదువు చెప్పించాను, లోకంలో పజేశాను. వా సంగతి నీకేం తెలియందికాదు-నువ్వూ ఎలి మెంటరీ ఎయిడెడ్ స్కూల్ మేనేజర్నే తీమాపణ వేడుకొని, ఆ ఉద్యోగమే ఖాయం చేసుకో-తనా ఫస్తే-ఫస్తే చేసుకోడు... అబ్బబ్బ, అసలు వాడిమాలాన్నే ఈ పన్ను బాధోచ్చింది-వాడూ, వాడ బుర్రముక్కు, అరదాల కళ్ళిజోదూను. వాడి బొంద అది ముక్కుజోజే. ఎందుకంటే కళ్ళి జోజేమా ముక్కు చివరా-జోడులోంచి చూడడు, వైనించి చూస్తాడు. పోనీ, ఏదో ఏడు సాడు, నోరే మేనా మంచిదా అంటే, అదీలేదు. తను ఇంటర్మీడియట్ అయితే (Part II పోయిందిని

సుందరం

చెప్పలేదు లెండి, అసలు ఉందని వాడికి తెలిసేదానేగా! (తెయినింగు కాలేదంటాడు. ఇచ్చే 45 రూ. లకి, 50 రూ. రసీదు ఇమ్మంటాడు; ఉన్న కర్మచాలక ఉపాకర్మ వ్వుట్టు సెలసెలా పీడికో 5 రూ. చక్షణ ఇవ్వాలిట, కళ్ళిచ్చి అయ్యేవాక ఇస్తే చాలుట! (కళ్ళిచ్చి అయితే గవర్న మెంట్, లేకపోతే మునిపాలివో-60 రూ. (గ్రాంటు చేస్తుందిగా మరి!) గోపాలానికి కోపం వచ్చిందని ఆశ్చర్యం కూడ వేసింది. ఎందుకంటే తెలియకుండా వచ్చింది. లేకపోతే అసలు వచ్చేదికాదు. అతను కోపంరావడం మరిచి పోయాడు-కాని ఎందుకనో ఇప్పుడు మరిచిపోయిన సంగతి మరిచిపోయాడు. పోయి-హులీ అన్నాడు (సరిగా ఇప్పుడే, తలాడించటంలో తాటాకుల్లో దూర్చి వుంచిన రూళ్ళకట్ట జారీ చూతిమీదపడి ఎదుటిపన్ను ఉడిపంత పనెంధి) - కోపం తారస్థాయి కెల్పింది. ‘సువ్యంగి, నీమ్కా-లెంతి వాకళ్ళిక్కేవన్ సంగతి చూట్టాడు తున్నావుకే అనేశాడు. అని బయట కొచ్చే శారు. కొంత దూరం వెళ్ళక బడికుర్రా

దొకడు వరిగే గుళొచ్చి “ఏతం డీ మేమ్మరండీ, మరండీ, రూళ్ళకే రిమ్మన్నారండీ!” అన్నాడు. గోపాలం ‘హు! అని ముక్కి, చేతులో ఉండిపోయి అరూళ్ళకే రిచ్చేకాడు - వెనవది, ఆ పొడుంకాయ గాడికా ఇప్పుడు తుమార్యు! ముగ్గుముక్కు చాను నుకుంటుండిగాకే వన్ను సరిపింది... ఇంతలో మళ్ళి కిటికీ లోంచి మొహంమీద నీడ కడలాడింది. ఊరికే అటూఇటూ, ఇళ్ళలో, తిరుగుతా రెండుకో, ఎవరో పనిలేనివాళ్ళు-పనిలేని వాళ్ళంటే, ఉద్యోగం లేనివాళ్ళుకాదు; ఉద్యోగం లేదన్నమాటే కాని, బుట్టికే, కాళ్ళికి, కలారికి, కాగతానికీ నిరుద్యోగి ద్వారా ఉన్నంతవని మరింకవళ్ళకల్లం టుంది”...

“పనంటే గురుకొచ్చింది. పక్కనింటి ఎర్రటాయన కేదో పెద పనిలాగుంది, చాలా మంభికారు, దర్గా ఓహో! - తనూ దేవుడు మేలుచేస్తే అటువంటి కాక కొవారి, అసలాయన్ని తనవిషయం కదిలిస్తేనే-అమృతేత వాళ్ళింట్లో వాళ్ళకు చెప్పిస్తేనే. ఇంట్లో వాళ్ళింటే గురుకొచ్చింది-వాళ్ళకో అమ్మా వున్నట్టుంది. ఎర్రగా, లావుగా, బాటాగా బాగుంటుంది. కళ్ళిజోడు కూడా ఉన్నట్టుంది - తనకు మాత్రం ఆ అమ్మాయిని చూస్తే ఒళ్ళు మంట! తన్ను చూసి అదోలా నవ్వుతుంది. తన కుద్యోగంలేని సంగతి ఆ అమ్మాయికూడా తెలిసిపోలేదుకద! తెలియదాని కేమంది; ఆ అమ్మాయి కాదులో తిరుగుతుంటే తన్ని రోడ్లమీద ఎన్నిసార్లు చూసిందో. తనపని ఎక్కే ఆఫీసు, దిగే ఆఫీసుగా ఉండే-జనాభా లెక్కల గురూస్తాలాగా (వెధవది, అదొచ్చివా బాగానే ఉండు.)... ఆ అది, ఆ అమ్మాయంటే తనకు పడదు, కాని బాగుంటుంది, బాగుంటే బాగుంటుంది, తనేమన్నా వెళ్ళి చేసుకొవాలా-ఉపయోజనం పీకేడు-వెళ్ళి... ప్రేమలేని పెళ్ళెందుకు? కానీ, మరి మరి, అదీకో కథలో రాణాజే (ప్రేమిస్తే పెళ్ళి చేసుకోటం మంచిదే, అది కోరిక కున్న బలాన్ని తెలియజేస్తుంది; పెళ్ళిజేసికొని ప్రేమించటం చాలగొప్పది, అది చూవవ తొవ్వనీ, హృదయ వైకాల్యాన్ని చూచిస్తుంది-అని. మరి ఈ అమ్మాయిని-పేరేమిటి ఏదో ఒకటి పోనీ, సావిత్రి-సావిత్రినీ పెళ్ళి

చిరునవ్వు

“మీ దంతముల జొగ్రత్త పర్చండి!”

విజ్ఞాన దంత వైద్యుడు అది యెట్లో మీకు తెల్పును

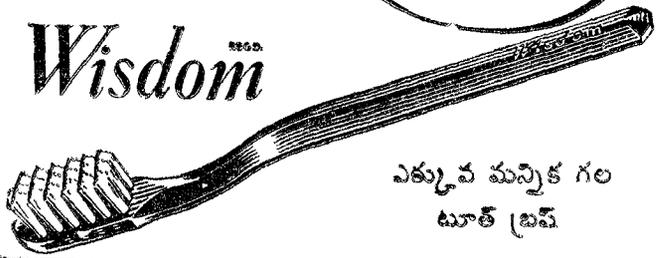
వీలున్నచో మీకోసా విజ్ఞాన దంత వైద్యుడు మీకు వివరిస్తాడు. దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

మీ దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

మీ దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

విజ్ఞాన దంత వైద్యుని కల
టూత్ బ్రష్

చేతులను తరుచూ కడిగివేయండి...
దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

దంతములను సంరక్షించుటకు వలసిన వస్తువులను గురించి తెలుసుకోవలసిందిగా దంత వైద్యుని సంప్రదించండి.

బాండ్ టీ ఏజంటు అందుకని కాఫీ, బదులు తీసుకోవచ్చుగా) ఓరగంట చూసింది.

‘సావిత్రి’—నిద్రపోతున్నాడు - ఇటు పూర్తిగా తిరిగిచూసింది. “అబ్బ! ఎంతం దంగాంటాడో రోజూ ఇతన్ని చూపినప్పుడలా తన కెండుకో అదోలా ఉంటుంది - పోపం ఎందుకో దిగులుగా ఉన్నట్టుంటాడు. అర! నవ్వుతున్నాడే-అమ్మో! నన్ను చూసి కాడుగద! ఉహూ, కళ్ళు మూసుకుని నిద్ర పోతుంటేనూ, ఎంత చక్కగా, చల్లగా నవ్వుతున్నాడు. ర నెప్పుడు నవ్వి నా వేళాకోళంగా నవ్వి నే ఉంటుంది!” అనుకుని ముందుకు కదిలింది ‘సావిత్రి’—కదిలి మళ్ళీ ఒకసారి కిటికీలోంచి చూసింది. “అదే చక్కని ముఖం, అదే చక్కని చిరునవ్వు వెన్నెల!” (నదరు వెన్నెల గో పాలా ని కప్పజే మందలోంది!)

గోపాలం* మంచమీద బడకంగా కదిలాడు. పన్ను బాధ కాస్త సదుకుంది. లేచి లైంఫీసు వంక చూశాడు. 4-30 అయింది. ఎగిరి కూచున్నాడు “అర! కలెక్టరాఫీసు వాడే గుమాస్తా వెంకటేశ్వర్రావుగారిని కలుసుకోవాలే” అనుకుంటూ, మొహం కడుక్కుని కాఫీ తాగి బయట పడాడు. పక్కంటి ఎటూయన కారులోంచి దిగుతున్నాడు—“క్యాంపు నించి కాబోలు. ఆ, అన్నట్టు, ఈ య న ద గ ర కూ డా ఉద్యోగంకోసం ప్రయత్ని దామనుకున్నాడు కదా!—అర! ఇటుచూశాడు, ఛాన్సు బాగోట్టుకోకూడదు. ‘Good evening sir’ అన్నాడు. ఆయన చిరునవ్వునవ్వి కలవంచి, కళ్ళతోడు నవ్విరించుకొని ఇంట్లో కళ్ళాడు.....

“ఆ, అనుకున్నంతా, అయింది. ఒంటి బ్రాహ్మణుడైనారవటం, పని సానుకూల మనటం కూడానా! ఈ వెంకటేశ్వర్రావుగారిప్పుడే వెలపు వెటూరీ”, అనుకుంటూ, వెళ్ళాం బిడ్డల్లో క్కసారి చూసుకురావడానికి గుమాస్తాల్నా దిలి వెట్టి, తలుపు లేసుకుంటున్న కలకరేట్ నుంచి బయట పడాడు గోపాలం.

తెల్లవారింది. రోజూ* తెల్లవారుతూనే ఉంది. కొత్తలో (అంటే నిరుద్యోగి గారి క్రాట్ అయిన కొత్తలో) ‘ఈ రోజూ మంచిది కాకూడదా అనే నన్ననిసంజేహం, కావాలనే లావన వాంఛా’ ఉంటుండేవి; ఇప్పుడో, రెండూ లేవు. గోపాలం ఇవతలికొచ్చాడు. కేఖరాని కెవరో పూర్వన తెల్లవారకుండానే కాగి తమేదో ఇస్తున్నాడు. ముఖం కడుక్కుని లోపలికడుగు పెడుతుండగానే, స్నానం చేసిన వాళ్ళన్నయ్య, ముస్తాబై, పార్వతి తో ‘నక్కంటాయన కబురు పెట్టారు, ఇప్పుడే

వళ్ళొస్తానంటూ” చెప్పి, బయటికళ్ళాడు. (దారిలో తంపుదగిర కాళ్ళు కడుక్కున్నట్టున్నాడు, గోపాలం. మరి, ఎంత తమ్ముడైనా (బ్రాహ్మణేగా!) గోపాలం కాఫీ తాగలేదు. వాళ్ళింట్లో ప్రాద్దుట కాఫీ మానేసి రెండేళ్ళయింది. ఎలాగూ తొందరగానే ఫోంచేస్తాముగదా అని వాళ్ళింట్లో కాఫీలప్రమేయం పెట్టుకోలేదు.

* * * ఫోంచేసి ఊరిమీదపడ గోపాలం, ఆఫీసవర్యులో ఆఫీసులకీ, ఇంటర్వెన్యూలో లైబర్రీకి తిరిగి సాయంత్ర నాలుగంటలకి కాళ్ళొడ్డుకుంటూ ఇంట్లోకొచ్చాడు. అంత దూరాన్నించే వాళ్ళమ్య “మానాయనే! అనుకుంటుండగానే వచ్చాడు. నూరే క్షాయిష్ట. లోపలికొచ్చి కాళ్ళు, చేతులు మొహం కడుక్కుని కాఫీతాగి, కాస్త బట్టలు మార్చుకుక్కో బాబూ!” అన్నది. గోపాలం “ఎండలో తిరగడంచాత కళ్ళు బెరుకమ్మి ఇంకో ఇంట్లోకొచ్చావా” అనుకున్నాడు. “ఉహూ - పక్కంటి కారు కూడా చూశాడుగా తను, రోడ్డుమీద. తనిలే - అడుగో అన్నయ్యో! మరిమరి, ఏమిటి వీళ్ళిలా మూటాడుతున్నారేమిటి. “ఏరా! అలా నిలబడిపోయావేం” అంటూ నవ్వుతూ పిలుసున్న కేఖరం పిలుపుతో ఉలిక్కిపడి గోపాలం ఇంట్లోకొచ్చాడు. “అబ్బ!వాణ్ణి, కాస్తదుటపడనీరా!” అంటూ వ్వు తల్లిమాటలు చెవిన పెట్టకుండా కేఖరం కథిటూకీగా చెప్పాడు. పక్కంటాయనపిలిచి పిలనిస్తాన్నట్లు గోపాలానికి. గోపాలానికి మూర్ఖవోవట మెలాగో తెలియదు; పోనీ నటించడానికి ఎప్పుడూ చూడైనా లేదు.

కొని ఒకటిమాత్రం నిజం, తెలిస్తే బాగుణ్ణి బా - మా మనస్సుల్లిగా అనుకున్న పన్ని వేళాల్లో ఇది మొదటిది. అతనికి బాగున్న వేపీ లభ్యం కాకపోడం కొత్తకాదు కాబట్టి ఎలాగో కాళ్ళు నిలవదొక్కకొని సంగతులు విన్నాడు. హాయిగా స్నానం చేశాడు. చేస్తూ “హాయిగా, మనకింకా స్వేచ్ఛగాఁ ఆల”... గురున్నంతవరకు పాడుకున్నాడు (పాతాళ్ళభైరవి తరవార గోపాలం సినిమా చూశాడు. అది ఇంటర్వీడియట్ పరీక్షల ముందు అర్ధరాత్రిచదువుకని ఫఫుడూ కళ్ళాడు!) గోపాలం కాఫీ తాగుతుంటే వాళ్ళమ్య పార్వతితో చెప్తుంటే విన్నాడు. “పిచ్చి బాబుకి దిప్పిగానితగిలించేమా. పడుకున్నప్పుడు చూశాను. వమ్మ సమ్మకపోగాని అప్పుడే అనుకున్నాను. కలలో నవ్వుతున్నాడు, కలిమి కలిసాస్తుందిని” ఇంతలో మెలిగా అన్నయ్య అందుకున్నాడు. “అర! నేను కూడా వాడందంచూసి మురిసిపోయాననుకో, నాకు తెలుసే ఏడెప్పుడో పెద్దవాడైపోతా

(మరి, వీళ్ళొస్తే!) అనలా నవ్వులోనే ఉంది వాడి Magnetic Personality అంతా” గోపాలానికి కాఫీ సయించలేదు.

* * * తరవార సావకాశంగా వివరాలన్నీ తెలికాయి గోపాలానికి. రుక్మిణి తన శారీరకమ మొన్న మధ్యనే వాళ్ళమ్యకు చెప్పిందిట. వాళ్ళకు ఒక్కలే మారుతు కౌవడంకల ఆ అమ్మాయి అన్ని శారీరకలాగే, ఆలోగే, చూడాలి అనేసిందావిడ. (ఎందుకంటే ఆ అమ్మాయి డిక్ట్యరీలో ‘కాదు,’ లేదు అనే మాటలేవు), కాని నిన్న సాయంత్రం వాళ్ళ వాన్నగార్న అడిగేసింది! వాళ్ళ వాన్నగారు, “ఓ, అలాగేవమ్మో” అనేసి, మర్నాడుదయమే కబురు పెట్టారట కేఖరానికి. గోపాలం తనకేమన్నా ప్రత్యం ప్రజోపించిందేమా ననుకున్నాడు. ఊర కొట్టకపోయేసరికి వాళ్ళన్నయ్య “ఏమిట్రా నీ ఆలోచన, చెప్పేది వివకుండా” అనటంలో తను మామూలుగానే ఉన్నట్టు తెలిసింది గోపాలానికి. కేఖరం చెప్పాడు. “కుటూహం బుద్ధి మంతుడు, యాపనీ కావడమే కౌవలసింది, డబ్బుచేసుందండీ మాకున్నది చాలకనా అన్నారా రామేశంగారు.” (“బుద్ధిమం తనం నిర్వచనమే గనక మునుపు తెలిస్తే ఎంతమంది లెక్కరరను Good morning, Good evening లతో ఉచ్చేకేవాడినో కదా, అనుకున్నాడు గోపాలం.)

* * * మామూలుగానే పెద్దలు సుముచూరం నిర్ణయించారు. రుక్మిణి స్వయంవరం యధా విధిగా జరిగిపోయింది. రామేశంగారు ఒక్కగానికొక్క మారు రనందుకు ఘనంగా చేశాడు వెళ్ళునుకున్నారు విచ్చేసిన బంధు మిత్రులు. మనం ఊహించగలిగినట్లే, నెలనా తిరక్కముందే గోపాలానికి పక్కజాలో బ్రూక బాండ్ రెప్రెసెంటేటివ ఉద్యోగం వచ్చేసింది. (ఏ మాట కామాటే చెప్పకోవాలి. రామేశంగారులుడు కావడం మనహాయించి, గోపాలానికి, ఈ ఉద్యోగాని క్కావలసిన, అంటే అధ్యర్తయింక చేసిన Qualifications ఏవీ లేవు—అయినా, అవి వైవాళ్ళకి) త్వరలోనే కాపురానిక్కూడా వచ్చేసింది. వచ్చిన రోజునో మర్నాడో ఓ రమాస్యం చెప్పింది. తను ‘ఆరోజున’ కాఫీ పొడరివ్వడానికి వచ్చి, తన ‘చిరునవ్వు’ చూసి నమ్మోహితురాలయి పోయిందనీ, అందుకనే, వాన్నగారిని అడగాలనే గట్టిగా నిశ్చయించుకున్నదిట. గోపాలం నవ్వాడు. అతని నవ్వు బంగారుకాంతు నీసింది. సావిత్రి “అదేమిటి!” అన్నది. “ఆ, ఏవో నెప్పిగా ఉంటే డాక్టరు, తీసేసి బంగార ప్పసు వేశాడులే, కొమ్ముదిబోయినా బంగారపు దొచ్చిందిగా” అన్నాడు. ★